

OPS M1-28: Vaara-alueet

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Määräyshankkeessa tehdään vaara-alueita koskevat muutokset määräyksen liitteen 1, jossa esitetään pysyvät vaara-alueet. Itse määräykseen ei tehdä sisällöllisiä muutoksia.

Vaara-alue on alue, jonne ilma-aluksen päällikön harkinnan mukaan voidaan lentää, mutta alueen status kertoo, että alueella voi olla ilmailulle vaarallista toimintaa. Ilmailulle vaarallisen toiminnan harjoittaminen edellyttää vaara-alueen aktivoimista. Vaara-alueita koskevaa ilmailumääräystä ja sen liitettä tulee aina lukea yhdessä ilmailulain, ilmatilan hallintaa ohjaavan käsikirjan (ASM-käsikirja) sekä Suomen ilmailukäsikirjan (AIP) kanssa kokonaiskuvan saamiseksi.

Vaara-alueella tapahtuva toiminta voi olla vaaraksi myös muulle ilmailulle kuin ilma-alusten lentämiselle, kuten laskuvarjohyppy- tai varjoliitotoiminnalle. Määräyksessä on kuitenkin pitäydytty yhteiseurooppalaisten lentosääntöjen (SERA)¹ mukaisessa määritelmässä, jonka mukaan vaara-alueella tarkoitetaan rajoiltaan määrättyä ilmatilaa, jossa voi määräaikoina tapahtua lennolla oleville ilma-aluksille vaarallista toimintaa. Myös muussa ilmailutoiminnassa on syytä huomioida vaara-alueet toiminnan suunnittelussa.

Ilmailulain 57 §:n mukaisesti ilma-aluksen tai laitteen päällikön on ennen lennon aloittamista varmistauduttava siitä, että ilma-alus tai laite on lentokelpoinen ja että lento on muutoinkin valmisteltu säännösten ja määräysten mukaisesti. Päällikön on huolehdittava siitä, että lento suoritetaan turvallisesti ja että lennolla noudatetaan säännöksiä ja määräyksiä.

Vaara-alueita varataan muun muassa Puolustusvoimien, purjelentojen, hätäraket-tiamuntonojen ja miehittämättömien ilma-alusten käyttöön. Vaara-alueella tapahtuva toimintaa voi olla esimerkiksi miehittämättömän ilma-aluksen käyttäminen näköyhteyden ulkopuolella (nk. BVLOS-toiminta). Toiminnasta miehittämättömillä ilma-aluksilla säädetään EU-asetuksessa 2019/947² sekä määrätään kansallisesti määräyksellä OPS M1-32, Kauko-ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättäminen. Määräyksen lähtökohtana on, että kauko-ohjattu ilma-alus väistää muita ilma-aluksia. Tästä pääsäännöstä voidaan kuitenkin poiketa toimittaessa erikseen varatulla alueella, kuten vaara-alueella.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa määräyksen ilmailulain (864/2014) 11 c §:n nojalla. Pykälän mukaan Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä tai päätöksellä voidaan osoittaa tilapäisesti alle vuoden pituiseksi määräajaksi vaara-alueeksi alue, jossa vaihtelevasti määräaikoina saatetaan harjoittaa ilma-alusten lentoturvallisuuden vaarantavaa toimintaa. Toiseksi säädösperustana on ilmailulain 57 §, jonka perusteella virasto voi antaa turvallisuuden edellyttämiä tarkempia määräyksiä muun muassa lennon suunnittelusta ja valmistelusta sekä lennon suorittamisesta ja toiminnasta lennon aikana.

¹ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 923/2012, annettu 26 päivänä syyskuuta 2012, yhteisistä lentosäännöistä, lennonvarmistuspalveluja ja -menetelmiä koskevista operatiivisista säännöksistä sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1035/2011 ja asetusten (EY) N:o 1265/2007, (EY) N:o 1794/2006, (EY) N:o 730/2006, (EY) N:o 1033/2006 ja (EU) N:o 255/2010 muuttamisesta (EUVL L 281, 13.10.2012, s. 1–66).

² Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/947, annettu 24 päivänä toukokuuta 2019, säännöistä ja menetelmistä miehittämättömien ilma-alusten käytössä (EUVL L 152, 11.6.2019, s. 45–71).

Tämän määräyksen vastainen toiminta voi olla rangaistavaa liikenneturvallisuuden vaarantamisena tai törkeänä liikenneturvallisuuden vaarantamisena rikoslain 23 luvun 1 tai 2 §:n mukaisesti, siten kuin ilmailulain 175 §:ssä säädetään, tai ilmailurikkomuksena ilmailulain 178 §:n mukaisesti. Ilmailulain 178 §:n mukaan se, joka rikkoo lain 57 §:ssä ilma-aluksen tai laitteen päällikölle säädettyä velvollisuutta lennon valmistelusta ja suorittamisesta, on tuomittava ilmailurikkomuksesta sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Ilma-aluksen päällikölle asetettujen velvollisuuksien laiminlyönti voi johtaa myös ilmailulain 14 luvun mukaisiin hallinnollisiin seuraamuksiin.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa virkatyönä. Määräyshanke käynnistettiin 22.1.2021 julkaistulla määräyshankepäätöksellä. Muutoksessa on huomioitu toimijoiden esittämiä tarpeita uusiksi vaara-alueiksi ja alueiden muutoksiksi.

Vaara-alueita koskeviin muutoksiin on voinut lausua jo ennen määräyksen valmistelua, kun sidosryhmiltä on pyydetty lausuntoa esitetyistä ilmatilamuutoksista (12.10. - 8.11.2020). Lausunnon antoivat tällöin Finavia Oyj, Rajavartiolaitos, RPAS Finland ry, Suomen Ilmailuliitto ry ja Suomen Lennonjohtajien yhdistys ry. Lausunnot koskivat Puolustusvoimien esittämiä uusia vaara-alueita. Kielteisten lausuntojen johdosta päätettiin tarkastella vaihtoehtoa, jossa nämä alueet perustettaisiin ensi vaiheessa tilapäisinä Traficomien päätöksillä käyttökokemusten kartuttamiseksi.

Määräyksellä perustettavista uusista ja muutettavista alueista järjestettiin sidosryhmien kuulemiseksi lausuntokierros 26.1. - 26.2.2021. Määräyslunnonkset ei saatu lausuntoja, joten määräys annetaan samassa muodossa kuin se oli lausuntokierroksella.

Arvio määräyksen vaikutuksista

Asiakkaiden on huomioitava hyväksytyt uudet vaara-alueet toiminnassaan, ja ne voivat rajoittaa ilmailua kyseisillä alueilla. Alueiden muuttaminen edellyttää muutoksia ilmailukarttoihin, minkä johdosta Fintraffic Lennonvarmistus Oy (ent. ANS Finland) uusii ne. Ilmailijoille aiheutuu kustannuksia uusien karttojen hankkimisesta. Kunkin alueen ilmailukartta maksaa muutamia kymmeniä euroja. Muutoksella ei ole vaikutusta Liikenne- ja viestintäviraston toimintaan muutoin kuin siltä osin, että vaara-alueiden muutoksista on tiedotettava.

Vaara-alueet toteutetaan niiden toimijoiden esityksestä, jotka harjoittavat kyseisellä alueella ilmailulle mahdollisesti vaaraa aiheuttavaa toimintaa. Alueet varmistavat osaltaan lentoturvallisuutta, kun lentäjät saavat tiedon tällaisesta toiminnasta ja vaara-alueet merkitään ilmailukarttoihin. Jotta uusilla vaara-alueilla ja muutoksilla ei olisi negatiivisia turvallisuusvaikutuksia, niistä tiedotetaan kattavasti.

Määräyksellä ei ole vaikutuksia ympäristöön eikä esteettömyyteen tai tasa-arvoon.

Yksityiskohtaiset perustelut

Muutoksessa poistetaan nykyinen vaara-alue EFD159A SANTAHAMINA ja muutetaan jäljelle jäävän osa-alueen ED159B SANTAHAMINA tunnukseksi EFD159 SANTAHAMINA. Muutos tehdään Puolustusvoimien esityksen mukaisesti. Puolustusvoimat on esittänyt, että nykyinen vaara-alue EFD159A SANTAHAMINA muutettaisiin valtioneuvoston asetuksessa ilmailulta rajoitetuista alueista (930/2014) esitetyksi pysyväksi rajoitusalueeksi.

Muutetaan osa-alueiden EF133C NUMMELA, EFD150C RÄYSKÄLÄ ja D127C HYVINKÄÄ koordinaatit. Samalla näiden osa-alueiden ja muiden ko. vaara-alueiden osa-alueiden tunnuksat muuttuvat. Uudet tunnuksat ovat: NUMMELA EFD140 A, B, C, D, E, F ja G, RÄYSKÄLÄ EFD141 A, B ja C sekä HYVINKÄÄ EFD119 A, B, C ja D.

Muutos toteutetaan, koska toisiaan sivuavien D-alueiden kulmapisteiden koordinaatit eivät ole tällä hetkellä kaikilta osin yhtenevät. Koordinaatit korjataan Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n esityksen mukaisesti laitejärjestelmäteknisistä syistä. Alueiden sivurajoihin tai muihin tietoihin ei tule muutoksia.

Määräyksen aikataulu

Määräysmuutos tulee voimaan AIRAC-päivänä 22.4.2021, jolle muutkin ilmatilamuutokset keskitetään.

Määräyksestä viestiminen

Lopullinen määräys julkaistaan Finlex-säädöstietopankissa ja Traficomilmailumääräyskokoelmassa. Määräyksen muuttumisesta tiedotetaan viraston kotisivuilla sekä sähköpostitse ilmailun sääntelyn jakelulistalle ilmoittautuneille.